

РЕШЕНИЕ

№ 116

гр. Пещера, 11.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ПЕЩЕРА, III ГР. СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и девети февруари през две хиляди двадесет и четвърта година в следния състав:

Председател: РОСИЦА ИЛ. ВАСИЛЕВА

при участието на секретаря Евелина Н. Генинска
като разгледа докладваното от РОСИЦА ИЛ. ВАСИЛЕВА Гражданско дело
№ 20235240100977 по описа за 2023 година

за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството по делото е образувано по искова молба на „Вива Кредит“ АД (универсален правопреемник на „Вива Кредит“ ООД) срещу Е. С. Х., с която са предявени осъдителни иски с правно основание чл. 79 от ЗЗД вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗД за осъждане на ответницата Е. С. Х. да заплати на ищеца „Вива Кредит“ АД сумата в общ размер на **2041,30 лв. по Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., сключен между Е. С. Х. и „Вива Кредит“ ООД, от която сума: 1791,10 лв. – главница и 250,20 лв. - договорна възнаградителна лихва за периода от 08.04.2023 г. до 12.09.2023 г.,** ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда – 13.09.2023 г. до окончателното изплащане на вземането.

Ищцовото дружество твърди, че на 05.11.2022 г. между „Вива Кредит“ ООД и ответницата Е. Х. е сключен Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., по силата на който „Вива Кредит“ ООД предоставило на ответницата заем в размер на 2500,00 лв., както и че заемната сума е изцяло усвоена от ответницата. С подписването на процесния Договор за заем ответницата се задължила да върне заемната сума на 30 равни двуседмични вноски, всяка в размер на 157,27 лв., включваща част от дължимите главница, лихва и такса за експресно разглеждане, начислена във връзка с изявеното от заемателя желание да ползва допълнителна доброволна услуга по експресно разглеждане на заявката. Заемната сума била отпусната при фиксиран годишен лихвен процент (ГЛП) от 40,32 % и годишен процент на разходите

(ГПР) от 49,37 %. Ищецът твърди, че на ответницата е предоставен Стандартен европейски формуляр (СЕФ), съдържащ всички условия на Договора, съгласно изискванията на Закона за потребителския кредит (ЗПК). Сочи, че на основание чл. 1, ал. 2 от Договора за заем и след направен доброволен избор от страна на ответницата да се ползва от допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявка за отпускане на кредит е начислена такса за тази услуга в размер на 1572,60 лв., която е разпредЕ. за плащане на равни части с всяка вноса по заема. Общият размер на задълженията по заема с включената такса за експресно разглеждане на документите по заема се равнявал на 4718,10 лв. Поддържа, че на основание чл. 5 от Договора за заем и поради непредоставяне на допълнително обезпечение по Договора за заем, на заемателя била начислена неустойка в общ размер на 1048,20 лв., която е разпредЕ. на равни части към всяка месечна погасителна вноса. Така след включването към всяка месечна вноса по заема на част от начислената неустойка, размерът на месечната вноса по заема възлизал на 192,21 лв., а общото задължение по кредита – на 5766,30 лв.

Ищецът твърди, че в периода от 16.11.2022 г. до 13.04.2023 г. ответницата е правила плащания по процесния Договор за заем, с които са погасени следните задължения по заема: 708,90 лв. – главница, 339,60 лв. – договорна лихва за периода от 19.11.2022 г. до 25.03.2023 г., 349,40 лв. – неустойка, 526,94 лв. – такса за експресно разглеждане на документи и 20,00 лв. – разходи за събиране на просрочени задължения. Поддържа, че към датата на депозиране на исковата молба в съда останалата дължима от ответницата сума по заема е в общ размер на 3646,24 лв., от която: 1791,10 лв. – главница, 250,20 лв. – договорна лихва за периода 08.04.2023 г. – 12.09.2023 г., 419,28 лв. – неизплатен остатък от неустойка, 1045,66 лв. – неизплатен остатък от такса експресно разглеждане на документи и 140,00 лв. – разходи за събиране на просрочени задължения. Това обуславяло правния интерес на ищеца от предявяване на исковете за дължимата главница и възнаградителна лихва по заема. С подаването на исковата молба и на основание чл. 9, ал. 3 от Договора за заем ищецът прави изявление, че счита всички вземания по Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г. за предсрочно изискуеми. Моли за обявяване предсрочната изискуемост на вземанията по заема, препис от исковата молба да бъде връчен на ответницата по иска.

По изложените съображения ищецът „Вива Кредит“ АД моли съда да постанови решение, с което да уважи предявените искове, като осъди ответницата Е. Х. да заплати на ищеца „Вива Кредит“ АД **сумата в общ размер на 2041,30 лв. по сключения между Е. Х. и „Вива Кредит“ ООД Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., от която сума: 1791,10 лв. – главница и 250,20 лв. - договорна възнаградителна лихва за периода от 08.04.2023 г. до 12.09.2023 г.,** ведно със законната лихва върху главницата, считано от датата на депозиране на исковата молба в съда – 13.09.2023 г. до окончателното изплащане на вземането. Ангажира писмени

доказателства. Формулира доказателствени искания. Претендира разноски. Релевира възражение за прекомерност на адвокатското възнаграждение на насрещната страна.

В законоустановения срок по чл. 131, ал. 1 от ГПК е постъпил писмен отговор от ответницата Е. Х., чрез адв. П. П. от АК – Хасково, в който оспорва предявените осъдителни иски по основание и размер. Ответницата твърди, че е сключила с „Вива Кредит“ ООД бланкетен и изначално изготвен Договор за паричен заем № 5868220/05.11.2022 г. без да е имала възможност да влияе на съдържанието му при наличие на Общи условия към него. Сочи, че по силата на този Договор е получила в собственост сумата в размер на 2500,00 лв., при годишен лихвен процент от 40,32 % и ГПР от 49,37 %, като страните се договорили, че заемателят ще погаси кредита на 30 равни двуседмични вноски, всяка от които в размер на 192,21 лв. Ответницата твърди, че изцяло е усвоила кредитния ресурс, но на основание чл. 23 от ЗПК не дължи изпълнение на вземанията за главница в посочения в исковата молба размер, както и не дължи изцяло претендираната договорна лихва, нито неустойка, нито такса за експресно разглеждане на документи, нито разходи за събиране на просрочени задължения и лихва за забава по кредита, тъй като те намират своето основание в нищожната кредитна сделка. Ответницата твърди, че процесният Договор за заем е нищожен, поради неспазване на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9, т. 10 и т. 11 от ЗПК вр. чл. 19, ал. 1 и ал. 2 от ЗПК вр. чл. 21 и чл. 22 от ЗПК, като излага подробни съображения в тази насока. Акцентира, че клаузата за договорна лихва в Договора за заем, с която е договорен лихвен процент от 40,32 %, е нищожна на три основания: на основание чл. 26, ал. 3 пр. 3 от ЗЗД, поради противоречието ѝ с добрите; поради нарушаване изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 9 и т. 10 от ЗПК и поради това, че внася неравноправие между правата и задълженията на потребителя и доставчика на финансовата услуга в разрез с изискванията на добросъвестността и в ущърб на кредитополучателя. Твърди, че посоченият в Договора фиксиран лихвен процент в размер на 40,32 % не отговаря на действително приложения в заемното правоотношение лихвен процент, тъй като уговорените такса за експресно разглеждане на документи и неустойка представляват добавък към договорната лихва – скрита лихва и в нарушение на чл. 11, ал. 1, т. 9 от ЗПК кредиторът не е оповестил на потребителя действителната цена на кредитния ресурс. Сочи, че в случая е неприложима нормата на чл. 26, ал. 4 от ЗЗД, тъй като Договорът за потребителски кредит не би могло да бъде сключен без недействителната му част, тъй като той нормативно е уреден като възмезден и кредиторът не би го сключил без определено възнаграждение за отпуснатия кредит. Сочи, че Договорът за заем не е породил валидни права и задължения и поради неспазване на изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 20 от ЗПК, защото в съдържанието му не е включен размера на месечния лихвен процент и не са разписани правата на потребителя по чл. 29, ал. 4 и ал. 6 от ЗПК. Акцентира, че разписаният в Договора за заем ГПР е неточен и подвеждащ, тъй като в него не са включени

таксата за експресно разглеждане на документи, неустойката за непредоставяне на обезпечение и разходите за събиране на просрочени задължения. Кредиторът не бил изпълнил и изискването да посочи действителната обща сума за плащане по заема. Сочи, че действително приложения в кредитното правоотношение ГПР е различен от посочения в Договора за заем и кредиторът, вписвайки в контракта ГПР от 49,37 %, е заблудил потребителя, като използваната заблуждаваща търговска практика е довела до неравноправност на уговорката за ГПР и е заобиколила изискванията на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК и чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Поддържа, че в процесния Договор за заем кредиторът се е задоволил единствено с посочването като абсолютни стойности на лихвения процент по заема и на ГПР. Липсвала обаче ясно разписана методика за формиране на ГПР по кредита, което от своя страна било нарушение на основното изискване за сключване на Договора за заем по ясен и разбираем начин – чл. 10, ал. 1 от ЗПК. Акцентираща, че във величината на ГПР като глобален израз на всичко дължимо по кредита следва по ясен и разбираем за потребителя начин да са инкорпорирани всички разходи, които длъжникът ще стори и които са пряко свързани с кредитното правоотношение, което в случая не е сторено. Твърди, че клаузата в Договора за заем за заплащане на такса за експресно разглеждане на документи е нищожна, поради нарушаване на изискването на чл. 10а, ал. 2 от ЗПК, съгласно която правна норма кредиторът не може да иска заплащането на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита, а в случая таксата за експресно разглеждане на документи е за действия по усвояване и управление на кредита. Сочи, че в процесния случай при отпуснат кредит от 2500,00 лв. възнаграждението за експресно разглеждане на документи е в размер на 1572,60 лв., а неустойката за непредоставяне на обезпечение е в размер на 1048,20 лв., или в общ размер на 2620,80 лв, което е необосновано високо и се равнява на над 100 % от размера на кредита. Така споразумението за допълнителни оскъпявания по кредита е нищожно, поради противоречие с добрите нрави и заобикаляне на закона – изискването на чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Споразумението за допълнителни оскъпявания по кредита било неравноправно по смисъла на чл. 143, т. 19 от ЗПК, тъй като сумата, която се претендира извън главницата в размер на 2500,00 лв., е в размер на над 100 % от получената сума на отпуснатия кредит. По този начин се нарушавали принципите за справедливост и добросъвестност в гражданските и търговските взаимоотношения. Клаузите за заплащане на такса за експресно разглеждане на документи и неустойка за непредоставяне на обезпечение били неравноправни по смисъла на чл. 143, т. 5 от ЗЗП, тъй като същите предвиждали заплащане на суми, размера на които е неоправдано висок. Клаузата за заплащане на неустойка за непредоставяне на обезпечение била нищожна и на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП във вр. чл. 24 от ЗПК. Основната цел на неустоечната клауза била да доведе до неоснователно обогатяване на кредитодателя за сметка на кредитополучателя, респ. до

увеличаване на подлежащата на връщане сума по заема.

По гореизложените съображения ответницата Е. Х. моли предявените искиове да бъдат отхвърлени. Претендира разноски.

В открито съдебно заседание ищцовото дружество „Вива Кредит“ АД, редовно призовано, не изпраща законен или процесуален представител. Депозира молба по делото, чрез пълномощника си адв. Антоанета Николовска, с която поддържа исковата молба, излага доводи за основателност на предявените искиове и моли за уважаването им. Прави искане за присъждане на разноски. Релевира възражение за прекомерност на претендираното адвокатско възнаграждение от насрещната страна.

В открито съдебно заседание ответницата Е. Х., редовно призована, не се явява и не изпраща представител. По делото е постъпила молба-становище от адв. П. П. – пълномощник на ответницата, с което моли предявените искиове да бъдат отхвърлени, като неоснователни и недоказани. Претендира разноски.

Съдът, като взе предвид разпоредбите на закона, становищата на страните и събраните по делото доказателства, преценени поотделно и в тяхната съвкупност, съгласно правилата на чл. 235, ал. 2 от ГПК, намира за установено от фактическа следното:

С приетия за окончателен доклад по делото, на основание чл. 146, ал. 1, т. 3 и т. 4 от ГПК, е отделено за безспорно и ненуждаещо се от доказване между страните, че на 05.11.2022 г. между „Вива Кредит“ ООД (чийто универсален правопреемник е ищецът „Вива Кредит“ АД) и ответницата Е. С. Х. е сключен Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., по силата на който „Вива Кредит“ ООД е предоставило на Е. С. Х. сумата от 2500,00 лв., която е изцяло усвоена от ответницата Е. С. Х., при договорени ГЛП от 40,32 % и ГПР от 49,37 %, както и че ответницата е поела задължение да върне заемната сума на 30 двуседмични погасителни вноски, всяка от които в размер на 192,21 лв.

Сключването на процесния договор се установява и от представения по делото Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., сключен на 05.12.2022 г. между „Вива Кредит“ ООД, като кредитор и Е. С. Х., като кредитополучател, по силата на който „Вива Кредит“ ООД се е задължило да предаде в собственост на ответницата Е. С. Х. сумата в размер на 2500,00 лв. Кредитът е бил отпуснат при фиксиран ГЛП от 40,32 % и ГПР от 49,37 %. Предоставената в заем сума следвало да бъде върната за срок от 60 седмици на 30 двуседмични вноски. Съгласно чл. 1, ал. 3 от Договора за извършената от кредитора допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявката за паричен заем, заемателят дължал такса за експресно разглеждане на документи за отпускане на паричния заем в размер на 1572,60 лв. Размерът на погасителната вноска по заема бил 157,27 лв., като в същата били включени част от дължимата главница, лихва и такса за експресно разглеждане. Първата падежна дата по кредита била 19.11.2022 г., а крайният

срок за погасяване на кредита - 30.12.2023 г.

В клаузата на чл. 5, ал. 1 от Договора за кредит е предвидено, че за обезпечаване на задълженията по договора заемателят се задължава в 3-дневен срок от усвояване на сумата по договора да предостави на заемотателя едно от следните обезпечения: 1) поръчител – физическо лице, което да представи на заемотателя бележка от работодателя си, издадена не по-рано от три дни от деня на представяне и да отговаря на следните изисквания: да е навършило 21 годишна възраст; да работи по безсрочен трудов договор; да има минимален стаж при настоящия си работодател 6 месеца и минимален осигурителен доход в размер на 1000 лв.; през последните пет години да няма кредитна история в Централен кредитен регистър към БНБ или да има кредитна история със статус „период на просрочие от 0 до 30 дни“; да не е поръчител по друг договор за паричен заем и да няма сключен договор за паричен заем в качеството си на заемател или 2) банкова гаранция, издадена след усвояване на паричния заем, в размер на цялото задължение на заемателя, посочено в чл. 3, ал. 1, т. 7, валидна 30 дни след падежа за плащане по договора.

Съгласно в чл. 5, ал. 2 от Договора в случай на неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение, посочено в ал.1, заемателят дължи неустойка в размер на 1048,20 лв. Страните са се договорили неустойката да се разсрочи и заплаща на равни части към всяка от погасителните вноски, посочени в чл. 2, ал. 1, т. 4 от Договора, като в този случай дължимата вноска е в размер на 192,21 лв., а общото задължение по Договора е 5766,30 лв.

От заключението на извършената и приета съдебно-икономическа експертиза, неоспорено от страните по делото, която съдът кредитира като обективно и компетентно изготвено от вещото лице, се установява, че по процесния договор за кредит ответницата е заплатила общо 1787,58 лв. Заради своевременното плащане на първите три погасителни вноски, кредиторът е направил отстъпки на ответницата в общ размер на 157,26 лв. Така със сумата от 1944,84 лв. били погасени следните суми: 708,90 лв. – главница, 339,60 лв. – договорна лихва за периода от 05.11.2022 г. до 25.03.2023 г., 349,60 – неустойка, 526,94 лв. – такса експресно разглеждане и 20,00 лв. – такса разходи за събиране на вземане. Договорен е ГПР в размер на 49,37 %, но няма данни какви параметри е включил кредитора в размера на ГПР. Вещото лице е посочило, че ако в ГПР се включат разходите за договорна лихва, неустойка и такса експресно разглеждане на кредита, то ГПР би бил в размер на 202,40 %.

При така установените правнорелевантни факти, съдът намира от правна страна следното:

Предявени са обективно кумулативно съединени осъдителни иски с правно основание чл. 79, ал. 1 от ЗЗД вр. чл. 240, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗД.

За успешното провеждане на предявените иски в тежест на ищеца е да докаже, при условията на пълно и главно доказване по чл. 154, ал. 1 от ГПК,

наличието на валидно облигационно правоотношение по Договор за паричен заем, сключен с ответницата, с твърдените в исковата молба параметри; предаването на заемната сума от 2500,00 лв. на ответницата; размерът на непогасения остатък от главницата по заема, изискуемост на вземането, в т.ч. уговорена клауза за предсрочна изискуемост; настъпил падеж на съществуващото главно вземане; уведомяване на ответника за предсрочната изискуемост на кредита; лихвоносния характер на вземането, размерът на вземането за възнаградителна лихва и неговата изискуемост.

При доказване на горното, в тежест на ответницата е да докаже положителния факт на изпълнението - че е заплатила претендираната от ищеца сума. В тежест на ответницата е да докаже наличието на правоизключващи или правопогасяващи вземането обстоятелства.

По делото е безспорно установено, че между „Вива Кредит“ ООД и Е. С. Х. е сключен Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., по силата на който „Вива Кредит“ ООД е предоставило на Е. С. Х. сумата от 2500,00 лв., която е изцяло усвоена от Е. С. Х.. С клаузата на чл. 1, ал. 3 от от Договора е установено, че за извършена от кредитора допълнителна услуга по експресно разглеждане на заявката за паричен заем, заемателят дължи такса в размер на 1572,60 лв. Установени са договорени ГЛП от 40,32 % и ГПР от 49,37 %. В чл. 1, ал. 4 от Договора е предвидено, че таксата за експресно разглеждане на заявката за паричен заем в размер на 1572,60 лв. се заплаща разсрочено на равни части и се включва в размера на всяка от погасителните вноски. Съгласно чл. 5 от Договора кредитът се обезпечава с поръчителство или банкова гаранция, като при неизпълнение на задължението за предоставяне на обезпечение, заемателят дължи неустойка в размер на 1048,20 лв., която се плаща разсрочено, на равни части към всяка от погасителните вноски.

Не е спорно по делото, че кредиторът „Вива Кредит“ ООД е финансова институция по смисъла на чл. 3, ал. 2 от ЗКИ, поради което може да отпуска заеми със средства, които не са набавени чрез публично привличане на влогове или други възстановими средства. Дружеството е предоставяло кредити, което го определя като кредитор по смисъла на чл. 9, ал. 4 от ЗПК. Ответницата Е. Х. е физическо лице, което при сключване на договора е действало именно като такова. Страните не спорят, че ответницата има качеството на потребител по смисъла на чл. 9, ал. 3 от ЗПК и § 13, т. 1 от ДР на ЗЗП. Сключеният между между „Вива Кредит“ ООД и Е. С. Х. Договор за паричен заем по своята правна характеристика и съдържание е такъв за потребителски кредит по смисъла на чл. 9, ал. 1 от ЗПК и за неговата валидност и последици важат изискванията на специалния закон – Закона за потребителския кредит.

Съгласно разпоредбата на чл. 22 от ЗПК, когато не са спазени изискванията на чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, т. 7 - 12 и 20 и ал. 2 и чл. 12, ал. 1, т. 7 - 9, договорът за потребителски кредит е недействителен. Посочените разпоредби уреждат императивни законови изисквания към формата и съдържанието на договора за потребителски кредит, установени в защита на потребителите.

Императивна норма на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК предвижда, че договорът за кредит трябва да съдържа годишния процент на разходите по

кредита и общата сума, дължима от потребителя, изчислени към момента на сключване на договора за кредит, като се посочат взетите предвид допускания, използвани при изчисляване на годишния процент на разходите по определения в приложение № 1 начин. Целта на разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК е на потребителя да се предостави пълна, точна и максимално ясна информация за разходите във връзка с кредита, за да може да направи информиран и икономически обоснован избор дали да го сключи.

Според чл. 19, ал. 1 от ЗПК годишният процент на разходите изразява общите разходи по кредита за потребителя, настоящи или бъдещи (лихви, други преки или косвени разходи, комисиони, възнаграждения от всякакъв вид, в т.ч. тези, дължими на посредниците за сключване на договора), изразени като годишен процент от общия размер на предоставения кредит.

Съгласно чл. 19, ал. 4 от ЗПК годишният процент на разходите не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва по просрочени задължения в левове и във валута, определ. с постановление на Министерския съвет на Република България.

В ГПР следва да са включени всички разходи, които ще извърши потребителя и които са пряко свързани с кредитното правоотношение. По силата на § 1, т. 1 от ДР на ЗПК „Общ разход по кредита за потребителя“ са всички разходи по кредита, включително лихви, комисиони, такси, възнаграждение за кредитни посредници и всички други видове разходи, пряко свързани с договора за потребителски кредит, които са известни на кредитора и които потребителят трябва да заплати, включително разходите за допълнителни услуги, свързани с договора за кредит, и по-специално застрахователните премии в случаите, когато сключването на договора за услуга е задължително условие за получаване на кредита, или в случаите, когато предоставянето на кредита е в резултат на прилагането на търговски клаузи и условия. Общият разход по кредита за потребителя не включва нотариалните такси.

Разпоредбата на чл. 10а от ЗПК дава възможност на кредитора по договора за потребителски кредит да получава такси и комисиони за предоставени на потребителя допълнителни услуги във връзка с договора, които нямат пряко отношение към насрещните задължения на страните, а именно предоставянето на паричната сума и нейното връщане, договорената лихва и падеж.

В процесния Договор за потребителски кредит е посочен процент на ГПР от 49,37 %, т.е. формално е изпълнено изискването на чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, доколкото така отразен този размер не надвишава максималния по чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Този размер на ГПР обаче не отразява действителния такъв, тъй като не включва част от разходите за кредита, а именно: таксата за експресно разглеждане на заявката за отпускане на заем, неустойката при непредоставяне на обезпечение и таксата разходи за събиране на вземането. Така, както е уговорена в процесния Договор, допълнителната услуга по експресно разглеждане на заявката за отпускане на заем, представлява по своята същност „такса за усвояване на кредита“. Съкратената като време услуга за получаване на заемните средства не е предоставяне на допълнителна услуга, тъй като липсва конкретно задължение за кредитора. Ищецът предоставя кредитно финансиране по занятие, неразделна част от която е

разглеждането на заявките на потенциалните клиенти. Съгласно чл. 10а, ал. 2 от ЗПК кредиторът не може да изисква заплащане на такси и комисиони за действия, свързани с усвояване и управление на кредита. В този смисъл, след като ответницата е подала заявление за предоставяне на кредит като необходима предпоставка за усвояване на паричната сума, то ищецът не следва да изисква заплащане на такса за разглеждане на документите, независимо от това в какъв срок ще ги разгледа. Целта на договорната клауза, предвиждаща дължимост на такса за експресно разглеждане на заема, е да послужи като допълнително възнаграждение на кредитора за предоставянето на сумата по кредита (т.нар. скрита възнаградителна лихва), уговорена в противоречие с добрите нрави и принципите на добросъвестност и справедливост в гражданските и търговските правоотношения. Изискваната под формата на такса за експресно разглеждане на заема сума от 1572,60 лв. представлява пряк разход по заема и следва да участва при формирането на годишния процент на разходите, съгласно императивното изискване на чл. 19, ал. 1 от ЗПК. Уговарянето ѝ като отделно възнаграждение има за цел заобикаляне на разпоредбата на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, касаеща ограничение в размера на ГПР. Що се отнася до договорената в чл. 5 от Договора неустойка, в процесния случай същата е предвидена за изпълнение на задължението на заемателя да осигури обезпечение на отговорността си към заемодателя за заплащане на главното задължение по Договора за заем. Така, както е уговорена, неустойката е предназначена да санкционира заемателя за виновното неспазване на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Уговорената между страните неустойка не обезпечава изпълнението на задълженията по Договора за заем, нито вредите от неизпълнението на задълженията по Договора, а евентуални такива от непредставяне на обезпечение чрез поръчителство или банкова гаранция. Чрез неустоечна клауза – чл. 5, ал. 2 от Договора се цели санкциониране на заемателя за виновното изпълнение на договорното задължение за предоставяне на обезпечение. Задължението за обезпечаване на главното задължение има вторичен характер и неизпълнението му не рефлектира пряко върху същинското задължение за погасяване на предоставената в заем сума. От неизпълнението на задължението за предоставяне на обезпечение не настъпва вреда за кредитора, размерът на която да бъде обект на обезвреда в клауза за неустойка. Макар и да е уговорена като санкционна, доколкото се дължи при изпълнение на договорно задължение, неустойката води до скрито оскъпяване на кредита. Непредоставянето на обезпечение е посочено като условие, при което разходите по кредита могат да се повишат. Този факт е индикация, че предоставянето на обезпечение е условие от което зависи размера на разходите по кредита, т.е. „неустойката“ се явява разход по кредита, а не обезщетение, който в противоречие на правилото на чл. 11, т. 10 от ЗПК не е включен в ГПР. Съдът намира, че с разглежданата неустоечна клауза се заобиколя правилото на чл. 19, ал. 4 от ЗПК и се уговоря по-висок размер на разходите по кредита от нормативно допустимия. Въпреки че формално в Договора е посочен размер на ГПР, който не надвишава законово допустимия, без включването в него на сумите по чл. 1, ал. 3 и чл. 5, ал. 2 от Договора, той не отговаря на реално прилагания между страните по Договора и не може да изпълни функцията си - да даде възможност на потребителя, по ясен и достъпен начин, да се запознае с произтичащите за него икономически

последници от Договора, въз основа на което да вземе информирано решение за сключването му. Съгласно чл. 19, ал. 4 ЗПК ГПР не може да бъде по-висок от пет пъти размера на законната лихва, която съгласно ПМС № 426 от 18.12.2014 г. е в размер на 10 %, или ГПР не следва да надхвърля 50 % от предоставената по кредита сума. Според вещото лице по извършената по делото съдебно-икономическа експертиза, ако неустойката за непредоставяне на обезпечение и таксата за експресно разглеждане на заема бъдат включени в ГПР, то размерът на ГПР би бил равен на 202,40 %. Съдът приема, че действителният ГПР по кредита от 202,40 % нарушава императивната забрана на чл. 19, ал. 4 от ЗПК. Посочването на по-нисък от действителния ГПР представлява невярна информация и следва да се определи като нелоялна и заблуждаваща търговска практика по смисъла на член 6, параграф 1 от Директива 2005/29/ЕО. Тя подвежда потребителя относно спазването на забраната на чл. 19, ал. 4 от ЗПК и не му позволява да прецени реалните икономически последици от сключването на договора. Посочването на стойност на ГПР по-малка от действителната, която превишава ограничението на чл. 19, ал. 4 от ЗПК, представлява неизпълнение на задължението по чл. 11, ал. 1, т. 10 от ЗПК, водещо до недействителност на целия Договор за заем, на основание чл. 22 от ЗПК (в този смисъл Определение № 50685 от 30.09.2022 г. по гр.д. № 578/2022 г. на ВКС, III г.о.). Като не е оповестил действителен ГПР в Договора за заем кредиторът е нарушил изискванията на закона и не може да се ползва от уговорената сделка.

Съгласно чл. 23 от ЗПК когато договорът за потребителски кредит е недействителен, потребителят връща само чистата стойност на кредита, но не дължи лихва (като това включва както възнаградителната лихва, така и законната лихва за забава за периода до подаване на исковата молба) или други разходи по кредита. Законна лихва върху чистата стойност на кредита се дължи за периода след подаване на исковата молба. Вземането за главницата (чистата стойност на кредита) по обявления за недействителен договор за кредит е парично вземане, като за изпълнението му длъжникът изпада в забава, след като бъде поканен от кредитора (*чл. 84, ал. 2 от ЗЗД*), а това в случая е моментът на подаване на исковата молба, поради което от този момент до момента на погасяването на дълга следва да се дължи законна лихва за забава по смисъла на чл. 86 от ЗЗД. Ако недействителността на договора за потребителски кредит се установи в производство по предявен иск по чл. 79 от ЗЗД, съдът следва да установи с решението си дължимата сума по приетия за недействителен договор за потребителски кредит, доколкото ЗПК е специален закон по отношение на ЗЗД и в цитираната разпоредба на чл. 23 от ЗПК е предвидено задължението на потребителя за връщане на чистата сума по кредита. Това следва от характеристиката на договора за потребителски кредит и задължението за периодичност за връщането на сумата. Следователно при установена в хода на исковото производство по чл. 79 от ЗЗД недействителност на договор за потребителски кредит, съгласно чл. 23 от ЗПК, предявеният иск следва да бъде уважен с установяване на дължимата на основание чл. 23 от ЗПК чиста стойност на кредита, без да е необходимо вземането за чистата стойност да бъде предявено от кредитора с иск по чл. 55 от ЗЗД (в този смисъл Решение № 50259/12.01.2023 г. по гр.д. № 3620/2021 г. на ВКС, III г.о. Решение №

50174/26.10.2022 г. по гр.д. № 3855/2021 г. на ВКС, IV г.о., Решение № 60186/28.11.2022 г. по т.д. № 1023/2020 г. на ВКС, I т.о.).

От твърденията на самия ищец в исковата молба и приетото заключение по извършената съдебно-икономическата експертиза се установява, че по процесния Договор за паричен заем ищецът е направил плащания, с които са погасени главница в размер на 708,90 лв., договорна лихва в размер на 339,60 лв., неустойка в размер на 349,40 лв., такса експресно разглеждане на документи в размер на 526,94 лв. и такса разходи за събиране на вземането в размер на 20,00 лв. или общо 1944,84 лв. С оглед установената недействителност на Договора за заем сумите в размер на 339,60 лв. – договорна възнаградителна лихва, 349,40 лв. – неустойка, 526,94 лв. – такса експресно разглеждане и 20,00 лв. – разходи за събиране на вземане се явяват заплатени от ответницата без наличие на валидно правно основание за това.

Предвид изводите за недължимост на задълженията за договорна възнаградителна лихва, неустойка, такса експресно разглеждане и други такси по заема по процесния Договор за заем, съдът намира, че с извършените от ответницата плащания е погасена част от главница. Така дължима остава главница (чиста стойност по кредита) в размер на 555,16 лв. (2500,00 лв. – 1944,84 лв. = 555,16 лв.)

В разглеждания случай ответницата Е. Х. нито твърди, нито представя доказателства да е заплатила в пълен размер главницата от 2500,00 лв. по процесния Договор за заем, респ. да е платила на ищеца останалата част в размер на 555,16 лв. от заемната сума (чистата стойност) по Договора за заем. Поради това в полза на ищеца, на основание чл. 23 от ЗПК, следва да бъде присъдена сумата в размер на 555,16 лв., представляваща незаплатена чиста стойност на кредита по Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., като за разликата над 555,16 лв. до пълния предявен размер от 1791,10 лв. исковата претенция за главница следва да бъде отхвърлена като неоснователна. С оглед установената недействителност на процесния Договор за паричен заем, следва да се отхвърли като неоснователен и иска за сумата от 250,20 лв., представляваща възнаградителна лихва за периода от 08.04.2023 г. до 12.09.2023 г.

Като законна последица от уважаване на иска за главница в размер на 555,16 лв. (непогасената чиста стойност на кредита) следва да бъде присъдена и законната лихва върху сумата от 555,16 лв., считано от датата на подаване на исковата молба в съда – 13.09.2023 г. до окончателното изплащане на вземането, каквото искане изрично е направено в исковата молба.

По разноските:

При този изход на правния спор по предявените искове, право на разноски имат и двете страни. Ищецът „Вива Кредит“ АД своевременно е претендирал разноски в общ размер на 1321,64 лв., от които: 121,64 лв. – за заплатена държавна такса, 450,00 лв. – за депозит за вещото лице по извършената съдебно-икономическа експертиза и 750,00 лв. – за адвокатско възнаграждение, като е представил писмени доказателства за заплащането на претендираните разноски. На основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, в полза на ищеца следва да бъдат присъдени разноски в общ размер на 359,44 лв., съразмерно с уважената част от иска за главница.

На основание чл. 78, ал. 3 от ГПК ответницата също има право да ѝ бъдат присъдени направените в производството разноски съразмерно с отхвърлената част от исковете. Същата е представлявана в производството по делото, на основание чл. 38, ал. 1, т. 2 от ЗА, от адв. П. П., който е претендирал присъждане на разноски за адвокатско възнаграждение в размер на 665,00 лв. От своя страна, ищецът е релевирали възражение по чл. 78, ал. 5 от ГПК. С оглед обстоятелството, че делото не се отличава с фактическа и правна сложност, в полза на адв. П. П. следва да бъде присъдено адвокатско възнаграждение в минималния размер от 367,02 лв., на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от 09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, за осъществено процесуално представителство по делото, съразмерно с отхвърлената част от исковете.

Мотивиран от гореизложеното, съдът

РЕШИ:

ОСЪЖДА Е. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. Брацигово, ул. „Трети Март“ № 31, ет. 3, ап. 6, да заплати на „Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548 (универсален правопреемник на „Вива Кредит“ ООД, ЕИК 201995287), със седалище и адрес на управление: гр. София, ж.к. Люлин 7, бул. „Джавахарлал Неру“ № 28, бл. АТЦ „Силвър Център“, ет. 2, офис 73Г, сумата в размер на 555,16 лв., представляваща незаплатена чиста стойност на кредита по Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., сключен между Е. С. Х., ЕГН ***** и „Вива Кредит“ ООД, ЕИК 201995287 (чийто универсален правопреемник е „Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548), ведно със законната лихва върху посочената сума, считано от датата на подаване на исквата молба в съда – 13.09.2023 г. до окончателното изплащане на вземането, като **ОТХВЪРЛЯ** иска за главница за разликата над присъдения размер от 555,16 лв. до пълния предявен размер от 1791,10 лв. и осъдителния иск с правно основание чл. 79, ал. 1 от ЗЗД вр. чл. 240, ал. 2 от ЗЗД за осъждане на Е. С. Х. да заплати на „Вива Кредит“ АД сумата в размер на 250,20 лв., представляваща възнаградителна лихва по Договор за паричен заем „Standard 14“ № 5868220/05.11.2022 г., за периода от 08.04.2023 г. до 12.09.2023 г.

ОСЪЖДА Е. С. Х., ЕГН *****, с адрес: гр. Брацигово, ул. „Трети Март“ № 31, ет. 3, да заплати на „Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр. София, ж.к. Люлин 7, бл. 1, ул. „Джавахарлал Неру“ № 28, бл. АТЦ „Силвър Център“, ет. 2, офис 73Г, на основание чл. 78, ал. 1 от ГПК, сумата в размер на 359,44 лв. – разноски по делото.

ОСЪЖДА „Вива Кредит“ АД, ЕИК 207343548, със седалище и адрес на управление: гр. София, ж.к. Люлин 7, бул. „Джавахарлал Неру“ № 28, бл. АТЦ „Силвър Център“, ет. 2, офис 73Г, да заплати на адв. П. И. П. от АК – Хасково, с личен номер 1300053663, с адрес: гр. Хасково, ул. „Македония“ № 1, на основание чл. 38, ал. 2 от ЗА във вр. с чл. 7, ал. 2, т. 2 от Наредба № 1 от

09.07.2004 г. за минималните размери на адвокатските възнаграждения, сумата в размер на 367,02 лв. – адвокатско възнаграждение за осъществено процесуално представителство по делото.

Решението подлежи на обжалване с въззивна жалба пред Окръжен съд - Пазарджик в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Препис от решението да се връчи на страните.

Съдия при Районен съд – Пещера: _____